

Från redaktionen

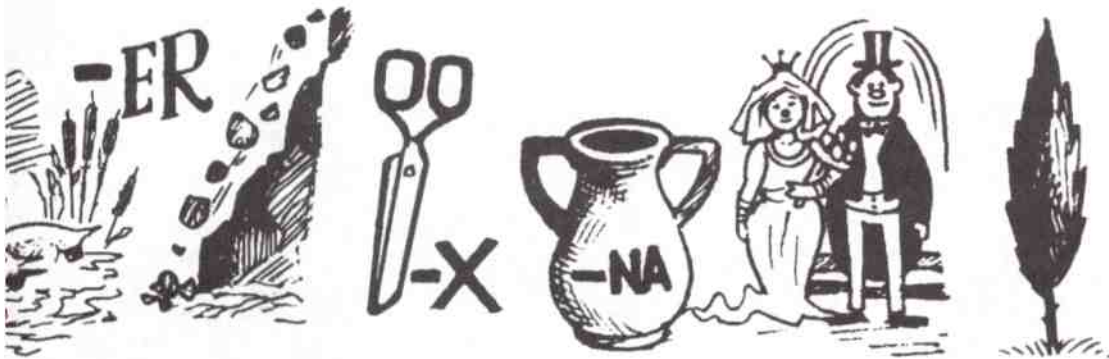
Varför är det så få kvinnor i nyheterna? Spelar det någon roll om journalisten är kvinna eller man? Det är nog de vanligaste frågorna man får som genusforskare inom ämnet journalistik. Det finns inga enkla svar men forskningen är på väg att ge några pusselbitar. I detta temanummer av *Kvinnovetenskaplig tidskrift* presenteras fyra artiklar som både komplicerar och förklarar bilden.

Först några bakgrundsuppgifter: Svensk arbetsmarknad är mycket könssegregerad. Journalistkåren utgör ett undantag och framstår i SCBs statistik som en av de mest jämställda, åtminstone numerärt sett. Men analyserar vi det journalistiska innehållet är situationen en annan. År 2000 genomfördes en global nyhetsstudie, Global Media Monitoring Project, (som för övrigt kan laddas ner på webbadressen www.wacc.org.uk). Frivilliga från 70 länder deltog och kodade ca 50 000 nyhetsinslag samt artiklar i press, radio, tv – och fann bara 18 procent kvinnor i materialet. Sverige hade högst andel, 31 procent. Det finns dock ingenting som talar för att andelen kvinnor i nyheterna skulle öka med tiden. Snarare pekar nyare data på en

stagnerande eller nedåtgående trend. Förra året handlade svenska lokaltidningarnas nyhetssidor exempelvis till bara 26 procent om kvinnor. Den mest nyhetsmässiga personen i vårt land är alltså en vit, medelålders man (Publicistiskt bokslut JMG 2003). I Sveriges Televisions nyhetssändningar är i dagsläget var tredje intervju-person i regionalnyheterna en kvinna medan bara var fjärde är kvinna i Rapport och Aktuellt (SVT 2003).

Samtidigt är det viktigt att se journalistikens betydelse i det totala medieflödet. I Sverige använder vi oss av medier i snitt sex timmar om dagen (Mediebarometern Nordicom 2002). Det betyder också att vi från mediernas olika berättelser får en mängd underliggande budskap om kön och genus och om hur vi förväntas leva våra liv. Man kan tala om ett både demokratiskt och publicistiskt underskott när kvinnors verkligheter inte bedöms som värda att skildra.

I den första artikeln i detta nummer av *Kvt* ger Madeleine Kleberg en översikt över aktuell svensk medieforskning med kön- och genusinriktning. Hennes artikel handlar om medie-

Tiderna förändras så umakären

forskning ur ett vidare perspektiv och omfattar både populärkultur och journalistik. Hon pekar bland annat på den mångfacetterade bild som finns av könsens representation i medierna, nyheternas eftersläpning till trots. Med Klebergs text knyts dessutom nutid och dåtid samman. Även förra gången *Kvt* hade ett temanummer om medier ("Kvinnor och TV", *Kvt* 1988:3) bidrog hon med en aktuell forskningsöversikt.

Numrets övriga tre artiklar fokuserar mer specifikt kvinnliga journalister och deras villkor, såväl på strukturell som individuell nivå. Monika Djerf-Pierre forskar om kvinnliga journalister och om maktavare i medierna. Hon tar i sitt bidrag upp förhållandet mellan medieproduktion, makt och kön inom journalistiken och hur den relationen har förändrats i Sverige under 1900-talet. Hon diskuterar genuslogiken på det journalistiska fältet och pekar på hur innebörden av kvinnlighet och manlighet har förändrats över tid.

Margareta Melin-Higgins forskar om kvinnliga journalisters villkor i Skottland. Uti-från tematiska intervjuer genomförda under en tioårsperiod har hon funnit fyra olika taktiker

som kvinnorna använder sig av för att överleva i den patriarkala brittiska journalistkulturen – att vara en av tjejnerna, att spela på sin kvinnlighet, att bli en av grabbarna och att fly redaktionerna.

Margareta Stål disputerade förra året på avhandlingen *Signaturen Bansai. Pennskaft och reporter i det tidiga 1900-talet* (som också recenseras i detta nummer av *Kvt*). I sin artikel beskriver hon om betydelsen av det större projekt som avhandlingen ingått i, *Pennskaft blir reporter*, där flera kvinnliga journalister från 1900-talets första hälft lyfts fram i ljuset. Genom att utgå från kvinnornas texter, liv och samtid analyserar projektet framväxten av den moderna journalistiken ur ett könsperspektiv och problematiserar de villkor och de förutsättningar kvinnorna haft inom journalistiken.

Sista ordet denna gång får frilansjournalisten Maria Jacobson, som frågar sig när en kvinna enligt svenska nyhetsreportrar anses lång nog att kunna uttrycka en intelligent tanke.

Maria Edström
temaredaktör